

REGULERING AV FISKET ETTER ROGNKJEKS I 2022

Fiskeridirektøren har forelagt forslaget til regulering av fisket etter rognkjeks i 2022 for Sametinget, som ledd i gjennomføringen av konsultasjonsavtalen mellom Sametinget og statlige myndigheter. Sametingets innspill vil bli lagt ved i sin helhet.

Foreslått regulering legger til rette for samiske interesserer da dette fiskeriet i hovedsak er regulert som et åpent fiskeri som foregår langs kysten i Nordland og Troms og Finnmark.

Det vises til forslag til ny forskrift om fiskeritillatelser og kvotefaktorer som er sendt på høring med frist 12. februar 2022. Det legges til grunn at forslaget ikke får virkning for reguleringen for 2022.

1 SAMMENDRAG

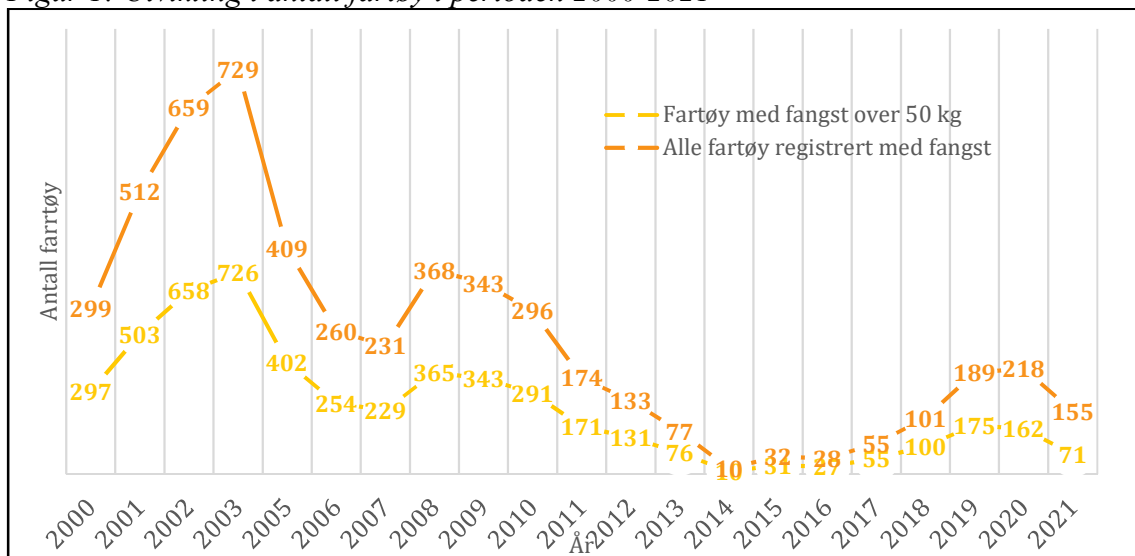
Fiskeridirektøren foreslår å øke maksimalkvoten til 7 000 kg utilvirket rognkjeksrogn i 2022.

Fiskeridirektoratet vil videreføre den administrative faktoren fra 2021 i påvente av flere målinger og beregning av ny omregningsfaktor.

2. KORT HISTORIKK

Figur 1 er en grafisk fremstilling over utviklingen i antall fartøy (registreringsmerker) i perioden 2001-2021. Her inngår alle fartøy som er registrert med fangst av rognkjeks, også bifangst av rognkjeks i annet fiskeri.

Figur 1: Utvikling i antall fartøy i perioden 2000-2021

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttседdelregister per 15. oktober 2021.

I 2003 hadde deltakelsen en topp med hele 729 fartøy som fisket rognkjeks. Siden da har aktiviteten sunket med unntak av en liten økning i 2008 og en marginal økning i 2015. I 2008 deltok det flere fartøy på grunn av høyere maksimalkvoter, større etterspørsel etter rognkjeksrogn, samt at mange fartøy var ferdige med torskekvoten da rognkjeksfisket startet. Selv om stor etterspørsel i 2010 og 2011 førte til at minsteprisen på slutten av sesongene nærmest ble doblet per tønne tilvirket rogn, var det kraftig nedgang i deltagelsen og levert kvantum. Årsaken til dette knyttes til dårlig vær, dårlig tilgjengelighet, samt at deler av flåten prioriterte å fiske torsk fremfor rognkjeks. I 2012 var minsteprisene høyere enn på mange år, likevel fortsatte nedgangen. I 2013 gikk deltagelsen ytterligere ned, blant annet på grunn av høye torskekvoter og erfaringen med usikkerhet i markedet og prispress på slutten av sesongen i 2012. Fisket var variabelt, men det var godt fiske på to av de viktigste områdene.

I perioden 2014-2017 var det interesse blant fiskerne til å fiske rognkjeks, men kjøperne ville ikke kjøpe rogn på grunn av importørenes krav om miljømerking. Dette gjaldt spesielt det svenske markedet som også var det største. Norge startet da arbeidet med å få rognkjeks miljøsertifisert. Dette arbeidet ble finansiert av Norges Råfisklag, Norges Sjømatråd, Troms fylkeskommune og Sametinget og sertifiseringen startet høsten 2016. I mars 2017 ble det formidlet fra Marine Stewardship Council at fangst etter 1. mars 2017 kunne lagres for så omsettes med miljøsertifikat når sertifiseringen var ferdig i løpet av sommeren/tidlig høst 2017. Rognkjeks ble MSC-godkjent 9. oktober 2017 med tilbakevirkende kraft. Dette har ført til økt deltagelse. Deltagelsen gikk opp i 2019 og 2020, men har falt i 2021.

3 FISKET ETTER ROGNKJEKS I 2021

3.1 OPPSUMMERING AV FISKET I NORDLAND OG TROMS OG FINNMARK

Fisket etter rognkjeks i Nordland og Troms og Finnmark ble i starten av 2021 regulert med maksimalkvoter på inntil 5 000 kg utilvirket rognkjeksrogn. Deltakervilkårene fra 2020 ble videreført for åpen og lukket gruppe i 2021.

Tabell 1 viser utviklingen i fangst og deltagelse i perioden 2013-2021. Tabellen tar kun for seg fangst omsatt gjennom Norges Råfisklag av fartøy som har levert minst 50 kg rognkjeks gjennom sesongen. Fangst av rognkall og levende rognkjeks er holdt utenfor.

Tabell 1: Utviklingen i fangst og deltagelse i fisket etter rognkjeks i årene fra 2013 til 2021

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tilvirket rogn (t)	26,9	-	5,8	-	0,8	3,0	9,0	2,6	0,3
Utilvirket rogn (t)	113,3	13,8	44,9	64,7	93,1	178,6	206,7	121,7	77,8
Rund (t)	-	-	0,3	-	-	253,1	385,8	634,6	307,0
Omregnet til utilvirket rogn (t) ¹	146,5	13,8	52,2	64,7	94,1	220,1	275,4	219,7	133,5
Omregnet til rund vekt (t) ¹	981,8	92,2	349,5	433,6	630,7	1 474,5	1 845,4	1 471,7	739,5
Antall fartøy ²	76	10	31	27	55	100	175	162	71

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttседdelregister per 15. oktober 2021.

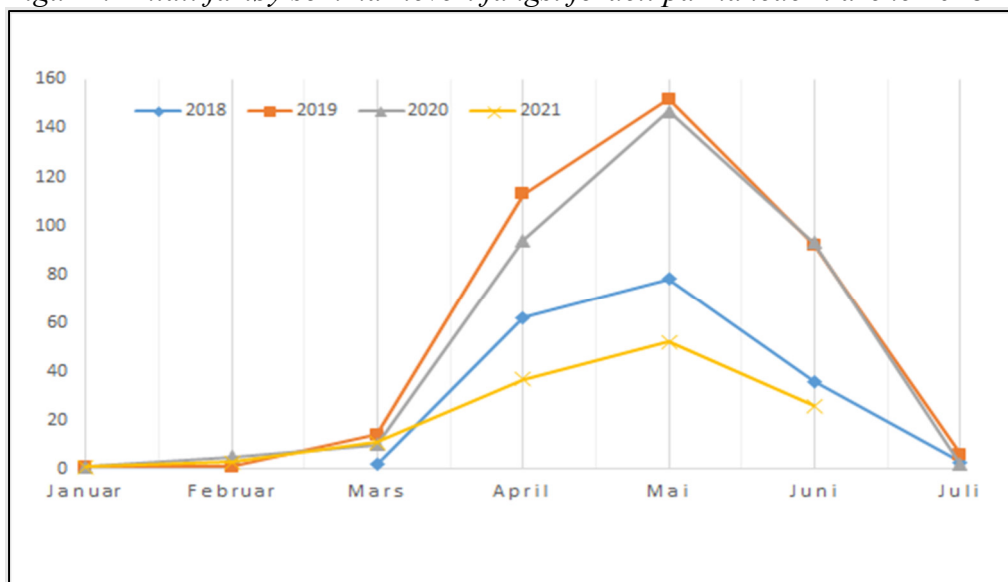
¹ All fangst omregnet til utilvirket rogn og til rund vekt, se omregningsfaktorer kapittel 6.

² Antall registreringsmerker

I 2021 ble det levert rognkjeks tilsvarende 134 tonn utilvirket rogn (omregnet), dvs. en nedgang på ca. 86 tonn fra 2020. Anbefalt kvote fra HI var 400 tonn utilvirket rogn. Dersom man sammenligner deltagelsen i 2021 med 2020 gikk deltagelsen med 91 fartøy. Råfisklaget melder om at det har vært god tilgjengelighet på rognkjeks og at fisket har vært gjennomført som normalt. Fisket har som vanlig startet opp i Troms, med landinger på Senja og i Tromsø. Mange fiskere holdt lenge på med å fiske torsk før de gikk over til å fiske rognkjeks. Mange fiskere ga seg tidlig etter å ha fisket små kvantum, dette kan være nye deltagere som prøvde seg på fisket som følge av gode priser i 2019 og 2020. Ifølge Råfisklaget kan den reduserte deltagelsen skyldes usikker markedstilgang og at det allerede før sesongen startet var rykter om reduserte priser. Som følge av dette signaliserte noen kjøpere tidlig at de ikke ville kjøpe rognkjeksrogn i år.

Figur 2 viser antall fartøy som har levert fangst i de ulike månedene for årene 2018-2021.

Figur 2: Antall fartøy som har levert fangst fordelt på måneder i årene 2018-2021

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 15. oktober 2021.

Som figuren viser, var det størst aktivitet i april og mai. Tabellen under viser deltagelsen fordelt på lengdegruppe (fangst over 50 kg) i perioden 2016-2021.

Tabell 2: Fangst (rund vekt) fordelt på fartøy (lengdefordeling) i perioden 2016 – 2021

Lengde- gruppe	2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	Ant.	Fangst (t)	Ant.	Fangst (t)	Ant.	Fangst (t)	Ant.	Fangst (t)	Ant.	Fangst (t)	Ant.	Fangst (t)
Under 7 m	3	52	11	139	12	145	19	148	15	96	9	85
07- 9,9 m	7	124	16	171	18	206	40	326	32	161	16	139
10-12,9 m	17	258	25	274	68	1 063	112	1 304	110	1 190	41	514
13 og over		-	2	43	2	54	3	61	4	21	3	0
Ikke oppg.		-	1	4		6	1	6	1	3	2	2
Totalsum	27	434	55	631	100	1 474	175	1 845	162	1 472	71	740

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 15. oktober 2021.

Tabellen viser at det er flest fartøy mellom 10 og 13 meter som deltar i dette fisket.

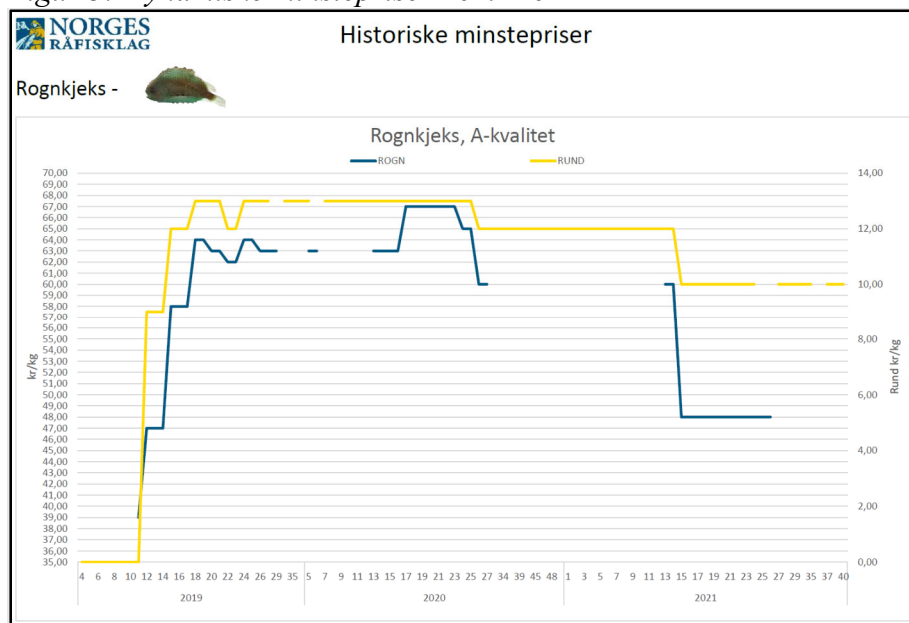
Fiskeridirektoratet mottok 30. april anmodning fra Norges Fiskarlag om å øke maksimalkvoten fra 5 000 kg til 7 000 kilo utvirket rognkjeksrogn. Det ble meldt om et vanskelig marked, samt betydelig lavere fangstrater enn på tilsvarende tidspunkt i 2020.

Siden fisket etter rognkjeks er et spesielt fiskeri der det ikke har være tradisjon for å foreta justeringer av kvote underveis sendte Fiskeridirektoratet anmodningen fra Norges Fiskarlag på høring til Sjømat Norge, Norges Kystfiskarlag, Sametinget, Bivdi og Norges Råfisklag. Det kom ingen motforestillinger, Norges Kystfiskarlag foreslo en økning til 7 500 kg. På bakgrunn av dette økte Fiskeridirektoratet maksimalkvoten til 7 500 kg utvirket rognkjeksrogn den 12. mai.

Trenden fra de siste årene der større og større mengde rognkjeks blir levert rund fortsetter også i 2021.

Det var betydelig lavere priser i år, den siste beregningen av den dynamiske minsteprisen¹ ga et resultat på 48 kr per kg rogn, se figur 3 under. Ifølge Norges Råfisklag lå gjennomsnittsprisen på rogn på 52,81 kr per kg.

Figur 3: Dynamiske minstepriser 2019-2021

Kilde: Norges Råfisklag per 13. oktober 2021

Til sammenligning lå det reelle prisnivået mellom 80 og 90 kr kiloet i 2020. I 2021 var det enighet i kjøpergruppen om å la den første minsteprisen stå ut sesongen. Tabell 3 viser minstepriser og gjennomsnittspriser for rogn for årene 2012 til og med 2021.

¹ Våren 2019 ble det som en forsøksordning innført dynamisk minstepris for rognkjeksrogn og rognkjeks omsatt rund. Det ble avtalt en minstepris på 47,- kr for rognkjeksrogn gjeldende fra og med 18. mars 2019. Minsteprisen for rognkjeks som ble omsatt rund ble beregnet ved å dividere rognprisen med 5,0. Minsteprisen for sjøtilvirket rognkjeksrogn inngikk ikke i den dynamiske minsteprismodellen og ble satt til 7500 kr pr. tønne.

Tabell 3: Minstepriser og gjennomsnittspriser for rogn for årene 2012 til 2021

År	Minstepriser (kr) utlirvirket rogn kg	Gjennomsnittspriser (kr) utlirvirket rogn kg
2012	41,00	43,25
2013	30,00	30,00
2014	31,50	32,54
2015	31,50	31,50
2016	31,50	31,50
2017	34,00	34,95
2018	39,00	52,55
2019	47,00 ²	80,95
2020	Dynamisk minstepris	82,61
2021	Dynamisk minstepris	52,81

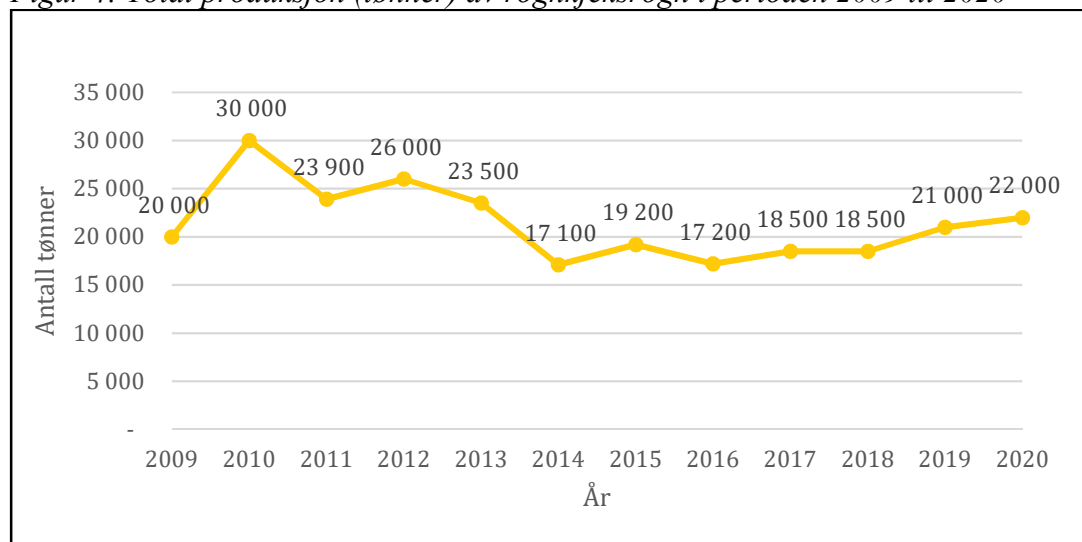
Kilde: Norges Råfisklag per 13. oktober 2021.

Den høye gjennomsnittsprisen i 2018, 2019 og 2020 kan i stor grad skyldes økt etterspørsel som følge av MSC-godkjenningen av norsk rognkjeks.

Råfisklaget melder om mye lavere etterspørsel i 2021, noe som kan skyldes for store tilførsler av rogn til markedene. Grønland skal ha overfisket kvotene betydelig. For å bli kvitt lagrene har Grønland sendt rogn ut på markedene til lave priser. For noen år siden mistet Island MSC-godkjenningen sin, de har nå fått den tilbake og har økt innsatsen i rognkjeksfisket.

Figur 4 viser den samlede produksjonen av rognkjeksrogn for Island, Grønland, New Foundland, Danmark og Norge i perioden 2009 til 2020.

Figur 4: Total produksjon (tønner) av rognkjeksrogn i perioden 2009 til 2020

Kilde: Norges Råfisklag

Ifølge Norges Råfisklag har markedet de siste årene hatt en stabil årlig etterspørsel på ca. 20 000 tønner, der Island og Grønland har vært de største produsentene med 8-10 000 tønner hver. Produksjonen hos disse to landene har som i Norge, svingt mellom år. Sist sesong hadde Island et svært godt fiskeri med god tilgjengelighet. Det er estimert at det ble produsert 15 000 tønner. Prisen var veldig lav og råfisklaget anslår at Island har mye tønner på lager

² Dynamisk minstepris per 18. mars 2019

etter sesongen. Råfisklaget anslår videre at Grønland har produsert ca. 8 000 tønner, som er noe lavere enn året før. I 2019 og 2020 produserte disse to landene til sammen hhv. 18 850 og 20 150 tønner. I 2021 anslår man en samlet produksjon for disse to landene på 23 000 tønner. New Foundland har produsert ca. 500 tønner mens det er produsert noen hundre tønner i Danmark og Sverige.

Norge sin produksjon har de siste årene vært på vei opp etter svake år med 375 tønner i 2015, 460 tønner i 2016, 650 tønner i 2017, 1 670 tønner i 2018, 2 000 tønner i 2019 og 1850 tønner i 2020. I 2021 anslår Råfisklaget at det er produsert ca. 1 000 tønner, dvs. en nedgang fra i fjor på ca. 46 %. Det anslås at total produksjon av tønner i 2021 ligger på ca. 25 000 tønner.

Norsk eksportstatistikk viser at det meste av saltet rognkjeksrogn går til Sverige der rogn blir brukt i kaviarproduksjon. Sverige fungerer også som transitland der mye av rognen blir sendt videre til land i EU. Danmark har også importert et mindre kvantum direkte fra Norge.

Skrottene til rognkjeks går til annen anvendelse, hovedsakelig ensilasje. På grunn av fremdeles uavklart situasjon vedr. eksport av biprodukt fra rognkjeks til Kina er det hittil ikke eksportert biprodukt ut av landet.

3.2 FISKET ETTER ROGNKJEKS OG ROGNKALL I HELE LANDET

Tabell 4 viser fangst av rognkall og rognkjeks i årene 2016-2021 over hele landet, ingen begrensning på kvantum.

Tabell 4: Fangst i rund vekt (kg) fordelt på art, salgslag og produkttilstand for 2017–2021

ART	Salgslag	Produkttilstand	År				
			2017	2018	2019	2020	2021
Rognkall	Fiskehav SA	Levende	1 610	497	460	117	74
		Rund			267	60	5
		Sløyd m/ hode		1			
	Norges Råfisklag	Levende	807	568	887	488	499
		Rund				4 038	24
	Vest-Norges Fiskesalslag	Rund	4		10		
Sløyd m/ hode				14			
Rognkall Totalt			2 421	1 066	1 638	4 703	602
Rognkjeks	Fiskehav SA	Levende	1 155	863	662	307	396
		Rogn	80	464	687	171	
		Rund	156	780	591	522	117
		Sløyd m/ hode	37	5	115	23	
	Norges Råfisklag	Levende	5 601	9 744	15 439	16 211	11 400
		Rogn	630 777	1 221 451	1 459 898	837 232	432 676
		Rund		253 148	386 034	637 009	312 808
		Sløyd m/ hode	6 587	3 530	32 734	4	112
	Norges Sildesalgslag	Rund	7 623	5 614	33 265	4 747	12 551
	Surofi	Sløyd m/ hode			19	355	65
	Vest-Norges Fiskesalslag	Rund	1	3	4	5	3
	Rognkjeks Totalt			652 018	1 495 601	1 929 448	1 496 586
Totalsum			654 439	1 496 667	1 931 085	1 501 289	770 730

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttседdelregister per 15. oktober 2021.

¹Skagerakfisk og Rogaland Fiskesalslag fusjonerte med virkning fra 1.1.2020 og heter nå Fiskehav. Fangsten fra disse to salgslagene er i denne oversikten registrert under Fiskehav SA

Fangst etter levende rognkjeks og rognkall i 2021 pågår ennå.

Tabell 5: Fangst i rund vekt (kg) fordelt på rognkall og rognkjeks, samt produkttilstand for årene 2017–2021

Fisk	Produkttilstand	Fangstår				
		2017	2018	2019	2020	2021
Rognkall	Levende	2 417	1 065	1 347	605	573
	Rund	4		277	4 098	29
	Sløyd med hode		1	14		
Rognkall totalt rund vekt (kg)		2 421	1 066	1 638	4 703	602
Rognkjeks	Levende	6 756	10 607	16 101	16 518	11 796
	Rogn	630 858	1 221 915	1 460 585	837 403	432 676
	Rund	7 780	259 545	419 893	642 283	325 479
	Sløyd med hode	6 624	3 535	32 868	382	177
Rognkjeks totalt rund vekt (kg)		652 018	1 495 601	1 929 448	1 496 586	770 128
Totalt rund vekt (kg)		654 439	1 496 667	1 931 085	1 501 289	770 730

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 15. oktober 2021.

3.3 BRUK AV ROGNKJEKS INNENFOR HAVBRUK

De siste årene har det vært et større uttak av rognkjeks over hele landet som følge av bruk av rognkjeks (kjeks og kall) til å bekjempe lakselus i oppdrettsnæringen. Rognkjeksen beiter på lus i temperaturer ned mot 4 grader, mens berggyllt og bergnebb er mer temperaturfølsomme og derfor mindre egnet til bruk i kaldere områder. Berggyllt og bergnebb blir i hovedsak brukt fra Trøndelag og sørover, mens rognkjeks brukes over hele landet.

Mange oppdrettsanlegg har brukt rognkjeks. Ved bruk av rognkjeks er det yngelen på ca. 7 cm som benyttes. For å produsere yngel bruker man villfanget kjeks og kall som stamfisk. Oppdrettere av rognkjeks ønsker å levere yngel hele året. Det er da behov for tilgang på stamfisk hele året, noe som har ført til at Fiskeridirektoratet de siste årene har mottatt noen søknader om fangst av rognkjeks utenom fangstperioden. Dette gjelder fangst i de regulerte områdene.

Tabell 6 viser fangst av levende rognkall og rognkjeks til bruk i oppdrett fordelt på salgslag for de fire siste årene.

Tabell 6: Fangst av levende rognkall og rognkjeks til oppdrett fordelt på salgslag¹ 2018-2021

ART	Salgslag	2018		2019		2020		2021	
		Kg	%	Kg	%	Kg	%	Kg	%
Rognkall	Fiskehav SA	497	46,7 %	460	34,1 %	117	19,3 %	74	12,9 %
	Norges Råfisklag	568	53,3 %	887	65,9 %	488	80,7 %	499	87,1 %
Rognkall Totalt		1 065	1	1 347	1	605	1	573	1
Rognkjeks	Fiskehav SA	863	8,1 %	662	4,1 %	307	1,9 %	396	3,4 %
	Norges Råfisklag	9 744	91,9 %	15 439	95,9 %	16 211	98,1 %	11 400	96,6 %
	Vest-Norges Fiskesalslag		0,0 %		0,0 %		0,0 %		0,0 %
Rognkjeks Totalt		10 607	100 %	16 101	100 %	16 518	100 %	11 796	100 %
Totalsum		11 672		17 448		17 124		12 369	

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 15. oktober 2021.

¹Skagerakfisk og Rogaland Fiskesalslag fusjonerte med virkning fra 1.1.2020 og heter nå Fiskehav

Det meste av rognkjekskvantumet blir omsatt gjennom Norges Råfisklag. Når det gjelder rognkall omsatte Skagerrakfisk i årene før 2018 størstedelen av kvantumet. I årene etter dette har Norges Råfisklag stått for en stor del av omsetningen. Siden fisket for 2021 ennå ikke er ferdig vil det forventes en ytterligere økning av dette kvantumet.

Ifølge Fiskeridirektoratets Akvakulturregister var det den 18. oktober 2021 registrert 48 selskap (kommersielle tillatelser) som til sammen innehar 78 tillatelser for oppdrett av rognkjeks (stamfisk, settefisk og matfisk). Tabell 7 viser antall selskap som har solgt oppdrettet rognkjeks som rensefisk til oppdrettsnæringen.

Tabell 7: Antall selskap, kvantum og verdi på solgt oppdrettet rognkjeks til matfiskprodusenter av laks og regnbueørret i årene 2013-2020

År	Antall selskap	Kvantum (mill. stk.)	Verdi (mill. kr)
2013	10	1,954	27,717
2014	11	3,457	52,858
2015	17	13,385	237,468
2016	21	15,858	289,169
2017	27	30,286	552,236
2018	24	28,986	601,815
2019	24	39,054	818,886
2020 ¹⁾	29	35,677	676,602

Kilde: Fiskeridirektoratets Statistikk for akvakultur

1) Foreløpige tall

Tall for 2020 er foreløpige. Fiskeridirektoratet har ikke opplysninger for 2021.

4 BESTANDSUTVIKLING

Havforskningsinstituttet anbefaler at samlet fisket kvantum i 2022 ikke overstiger 400 tonn rå rogn. I deres anbefaling skriver de som følger:

Biomassen av rognkjeks i Norskehavet har gått ned siden i fjor, men dette var forventet gitt de rekordhøye tallene i 2020 (figur 1, 2020: 344 801 tonn fisk, 256 millioner fisk; 2021: 81 056 tonn fisk, 115 millioner fisk). Antall fisk er nå det samme nivået som i 2017, med lignende konfidensintervaller (figur 1). Tallene for Barentshavet har ennå ikke blitt oppdatert på grunn av tekniske årsaker.

I 2021 økte kvoten til 7500 kg rogn per båt og deltakelsen gikk ned til 154 (fra 218 båter i 2020). I 2021 tilsvarte dette et maksimalt tillatt uttak på 1155 tonn rogn. Det var få som fisket kvoten sin, og om lag 30% fisket under 100 kg (data fra Råfiskelaget). Landingene i 2021 ble totalt 136 tonn rogn, tilsvarende 11 % av totalt tillat kvantum (figur 4). Kun ett fartøy fisket hele sin kvote, og leverte 7500 kg rogn.

Bestandstilhørigheten av rognkjeks i Norskehavet og Barentshavet er ikke kjent, og kunnskapen om bestands-struktur og vandringsmønster mellom gyte- og vekstområdene er svært begrenset. Det meste av fisket foregår mellom Lofoten og Varanger. Det er imidlertid ukjent om fisken som gyter i dette området vandrer dit fra Barentshavet eller Norskehavet, eller en kombinasjon av disse. Gytepotensialet (SSBproxy = 19 000 tonn rogn) for bestanden holder seg over referansenivået for Norskehavet (SSBref = 14 652 tonn rogn). Tall for Barentshavet er ennå ikke tilgjengelige.

Rådet fra Havforskningsinstituttet er at reguleringstiltak som skal sikre at samlet fisket kvantum ikke overskrider 400 tonn rå rogn. I scenariet som er beskrevet i figur 5, hvor fiskedødeligheten (Fproxy) er beregnet med kun fisk fra Norskehavet, ligger Fproxy under 5% (Fproxy=2.1%). Gitt bestandsestimatet i Norskehavet, konkluderer vi med at rådet vil være å beholde anbefalt kvote på samme nivå som i 2020.

For nærmere informasjon, se vedlagte råd.

5 REGULERINGSTILTAK I 2022

5.1 DELTAKELSESKRITERIER

Det ble i 1998 innført deltagerbegrensning for fartøy på eller over 13 meter største lengde i fisket etter rognkjeks i Nordland og Troms og Finnmark. Bakgrunnen for dette var at en ønsket å forbeholde dette fisket til små kystnære fartøy. For å hindre en oppbygging av fartøy over 13 meter ble fisket lukket og man innførte en regel om at det ikke er anledning til å erstatte fartøy over 13 meter. For fartøy under 13 meter er fisket åpent. Kriteriene for å delta i fisket i åpen og lukket gruppe fremgår av den årlige forskrift om deltagelse i kystfartøygruppens fiske (deltakerforskriften).

De siste årene har kun 2 fartøy oppfylt aktivitetskravet for å delta i lukket gruppe, blant annet krav om at fartøyet må være på eller over 13 meter største lengde, samt at eier av fartøyet har fisket og levert rognkjeks med dette fartøyet i ett av de tre siste årene. Disse to fartøyene har ikke deltatt i rognkjeksfisket i 2021.

Dersom gjeldende deltakervilkår videreføres i 2022 oppfyller disse to fartøyene kriteriene for å delta i lukket gruppe også i 2022.

5.2 MAKSIMALKVOTE

Siden 2006 har maksimalkvoten vært angitt i kilo utilvirket rognkjeksrogn, før den tid var kvoten angitt i liter utilvirket rognkjeksrogn. Rognkjeks har tradisjonelt har vært levert som rogn, da i hovedsak utilvirket rogn. I årene etter at MSC-sertifiseringen kom på plass har imidlertid en stadig større andel av fisket kvantum vært levert rund, se tabellen under.

Tabell 8: Oversikt over levering av rognkjeks fordelt på produkttilstand.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tilvirket rogn (t)	26,9	-	5,8	-	0,8	3,0	9,0	2,6	0,3
Utilvirket rogn (t)	113,3	13,8	44,9	64,7	93,1	178,6	206,7	121,7	77,8
Rund (t)	-	-	0,3	-	-	253,1	385,8	634,6	307,0

Den økte andelen leveranser av rund rognkjeks har ført til et behov for å vurdere omregningsfaktoren på 6,7, se egen diskusjon i kapittel 6.

Siden man ser at de fleste fiskerne leverer fangstene sine rund og ikke utilvirket rogn, kan man stille spørsmål om maksimalkvoten bør settes i rund vekt istedenfor utilvirket rogn. Fiskeridirektoratet vil se på dette i 2022 og problemstillingen vil bli drøftet i

reguleringsmøtepapirene for 2023. For 2022 vil Fiskeridirektoratet anbefale å videreføre maksimalkvote angitt i utilvirket rogn.

Tabell 9 viser maksimalkvotens størrelse, antall fartøy totalt og antall fartøy som har fisket maksimalkvoten i årene 2012–2021.

Tabell 9: Størrelse på fastsatt maksimalkvote, antall fartøy totalt, antall fartøy som har fisket hele maksimalkvoten og hvor stor prosentandel dette utgjør i årene 2012–2021

År	Maksimalkvote	Totalt antall fartøy	Ant. fartøy ferdige med maksimalkvoten	Prosent
2012	2 500 kg	131	18	13,7 %
2013	3 000 kg	76	24	31,6 %
2014	3 500 kg	10	0	0,0 %
2015	3 500 kg	31	0	0,0 %
2016	4 000 kg	27	3	11,1 %
2017	4 000 kg	55	5	9,1 %
2018 ¹	4 000/7 000 kg	101	19/0	18,8 %/0 %
2019	5 000 kg	176	2	1,1 %
2020	5 000 kg	163	5	3,1 %
2021 ²	5 000/ 7 500 kg	71	8/1	11,3%/1,4 %

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 15. oktober 2021.

¹Kvoteøkning – antall ferdig med maksimalkvoten på 4 000 kg

²Kvoteøkning – antall ferdig med maksimalkvoten på 5 000 kg og 7 500 kg

De siste årene har svært få fartøy fisket hele kvoten sin. Selv om det har vært god etterspørsel og rekordhøye priser i tiden etter at sertifiseringen var på plass har man ikke sett særlig høy deltagelse. Deltagelsen i 2020 og 2021 er dessverre dalende. En mulig forklaring kan være at mange av de «tradisjonelle» rognkjeksfiskerne ikke er kommet tilbake i fiskeriet etter årene med manglende sertifisering. Fiskeriet foregår ofte på svært grunne områder og ofte i de ytre delene av kysten som er mer værutsatt. Det blir brukt mange garn som må røktes ofte. Dette er et svært arbeidskrevende fiskeri og man ser at nykommere gir seg fort.

Fiskeridirektoratet ønsker å stimulere til økt deltagelse og mer økonomi i dette fiskeriet. Havforskningsinstituttet anbefaler et maksimalt uttak på 400 tonn utilvirket rogn i 2022, dvs. 266 tonn mer enn faktisk uttak i 2021. I 2021 økte Fiskeridirektoratet maksimalkvoten til 7 500 kg utilvirket rogn 12. mai. Bare 1 fartøy fisket hele denne kvoten. Fiskeridirektoratet kan på bakgrunn av erfaringen med fiskeriet og utsiktene fremover ikke se noen risiko med å øke maksimalkvoten til 7 000 kg i 2022.

Fiskeridirektøren foreslår en maksimalkvote på 7 000 kilo utilvirket rognkjeksrogn i 2022.

5.3 REGULERING AV FISKET ETTER ROGNKJEKS SØR FOR NORDLAND

Fiskeridirektøren viser til kapittel 3.3 om bruk av rognkjeks innenfor havbruk, og kapittel 4 om bestandssituasjonen til rognkjeks.

I reguleringspapirene høsten 2020 viste Fiskeridirektoratet til at etaten mottok bekymringsmeldinger knyttet til uttak sør for Nordland, både når det gjelder størrelsen på uttaket, redskaper som benyttes og det at fisket ikke er regulert til en nærmere begrenset periode. Dette har sammenheng med at rognkjeks de siste årene i økt grad har blitt benyttet på andre områder, herunder som rensefisk i akvakulturnæringen.

Høringsinstansene ble bedt om innspill på om det burde settes ned en arbeidsgruppe bestående av representanter fra forvaltning, næring og salgslag, for å gå nærmere gjennom reguleringen av fisket etter rognkjeks, herunder vurdere behovet for å innføre begrensninger på fisket av rognkjeks sør for Nordland. Tilbakemeldingen fra instansene var at dette var ønskelig.

Fiskeridirektoratet hadde derfor som mål å invitere til en slik arbeidsgruppe i løpet av første kvartal 2021. På grunn av pandemien er dette ikke blitt gjort. Fiskeridirektoratet vil sende ut invitasjon til arbeidsgruppen med planlagt oppstart første kvartal 2022.

5.4 FANGSTPERIODE

Til reguleringsrådet høsten 2005 foreslo Fiskeridirektoratet å innføre en stoppdato i fisket etter rognkjeks. Forslaget ble begrunnet med at deler av næringen viste til at fangstperioden i noen områder hadde blitt strukket så langt ut i tid, at kun mindre deler av fisket rognkjeks hadde rogn som holdt tilfredsstillende kvalitet. Selv om tidspunkt for innsig og modningsgrad varierer langs kysten av Nord-Norge fant Fiskeridirektøren det likevel mest hensiktsmessig å fremme forslag om at det ble etablert en felles stoppdato.

Departementet fulgte tilrådingen og det ble derfor fra og med 2006 innført en egen stoppdato, 20. juni, i rognkjeks-fisket.

Året etter bestemte Fiskeri- og kystdepartementet å innføre en egen stoppdato i Finnmark øst for 26°Ø, denne datoen ble satt til 5. juli. Ifølge departementet var det ingen biologiske forklaringer på at kvaliteten på rognkjeksrogn forringes utover sesongen. Det ble fremhevet at rognkjeks er en porsjonsgyter, noe som gjør at kvaliteten på rognkjeksrogn er ensartet gjennom hele sesongen. Innsig av rognkjeks skjer puljevis, og det er derfor ikke påvist større andel utgytt/delvis utgytt fisk sent i sesongen enn tidligere. Merkeforsøk viste dessuten at rognkjeks som overlever gytingen forlater feltet umiddelbart etter siste gyting. Departementet begrunnet stoppdatoene med at undersøkelser viste at sene innsig av rognkjeks i hovedsak består av førstegangsgytere som er relativt små rognkjeks i motsetning til andregangsgyterne som er større. Relativt flere små rognkjeks utover sesongen er i hovedsak forklaringen på noe avtakende mengde rogn per fisk. Siden gytebestanden først og fremst består av første- og andregangsgytere, og bestandssituasjonen tatt i betraktning på det tidspunkt, var det ønskelig at beskatningen i størst mulig grad ble skjøvet over på andregangsgytere. Dette var også bakgrunnen for bestemmelsen om en minste tillatt maskevidde i rognkjeksgarn.

Med bakgrunn i fangststatistikk ble det sammenliknet tidspunkter for fangstsesong i de ulike områdene. Analysen viste at det var en markert senere sesong i Øst-Finnmark. En senere stoppdato i dette området ville derfor slå mer rimelig ut for fiskerne. Mange fiskere i Øst-Finnmark hadde da forskjøvet sesongen noe lengre utover våren, grunnet større mengder kongekrabbe på fangstfeltene tidlig på våren. En utsettelse av fisket ville redusere mengden bifangst av kongekrabbe i rognkjeksgarnene.

Disse stoppdatoene har vært videreført siden da.

Den 11. desember 2020 gjennomførte Fiskeridirektoratet en konsultasjon med Sametinget om reguleringen av fisket etter rognkjeks i 2021 i tråd med prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Bakgrunnen for konsultasjonen var et posisjonsnotat fra Sametinget datert 20. oktober der de foreslår følgende endring i reguleringen i fisket etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark i 2021:

«I kvoteregulert område for kongekrabbe utvides fisketiden i fiske etter rognkjeks, for de som bor der, til 10. september».

I konsultasjonsmøte med Sametinget og etterfølgende telefonmøte ble det blant annet enighet om at Fiskeridirektoratet skulle sende saken på høring hos næringen og andre aktuelle parter.

Den 6. mai 2021 sendte Fiskeridirektoratet på høring spørsmål om utvidelse av fiskeperioden for rognkjeks i området øst for 26 grader øst. Fiskeridirektoratet ga i høringsnotatet uttrykk for at det var gode grunner til å videreføre gjeldende sesongavgrensning. Dette skyldes først og fremst risikoen for at en forlenget fisketid i tråd med Sametingets forslag kan få betydning for MSC-sertifiseringen. Imidlertid var også risikoen for økt bifangst av sjøfugl og dykkende fuglearter en viktig faktor. Det inngikk også i vurderingen at det var usikkert om det finnes kjøpere til rognkjeks øst for 26 grader øst etter 5. juli, og at det mest sannsynlig ville være et marginalt antall fartøy som vil benytte seg av en lengre fiskeperiode.

Fiskeridirektoratet mottok innspill til høringsnotatet fra Sametinget, Bivdu, Norges Fiskarlag, Sjømat Norge, Kystvakten, Nordland Fylkesfiskarlag og Norges Kystfiskarlag. Av de mottatte innspillene er det kun Sametinget og Bivdu som støttet en utvidelse av fiskeperioden for rognkjeks.

Bivdu mente at bekymringen Fiskeridirektoratet ga uttrykk for når det gjaldt MSC-godkjenningen, bifangst av sjøfugler og mottak av rognkjeks gjaldt alt fiske med garn på grunt vann. Sametinget viste på sin side til at Havforskningsinstituttet ikke har kommet med noen innsigelser mot å utvide rognkjekssesongen og stod derfor fast på sitt forslag.

Organisasjonene som var imot en utvidelse av fangstperioden la veldig stor vekt på risikoen for mulige implikasjoner på gjeldende MSC-sertifikat. Det kom også frem argumenter som økt risiko for bifangst av sjøfugl, samt rognkvalitet. Det ble videre vist til at fiskekjøperne avslutter rognkjekssesongen senest i slutten av juni. Det kontrollmessige aspektet ble også tatt opp, det ble ment at en utvidelse av fiskeperiode basert på bosted, slik Sametinget ønsket, ville være både tidkrevende og vanskelig å kontrollere.

Etter en gjennomgang av innspillene bestemte Fiskeridirektoratet å opprettholde gjeldende stoppdatoer i fisket etter rognkjeks i 2021.

Fiskeridirektøren foreslår at disse stoppdatoene blir videreført til 2022.

Fiskeridirektøren vil tilrå at fisket etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark vest for 26°Ø stoppes 20. juni 2022

Fiskeridirektøren tilrår videre at fisket etter rognkjeks i Finnmark øst for 26°Ø stoppes 5. juli 2022.

6 OMREGNINGSFAKTOR

Siden rognkjeks i økende grad blitt landet i rund tilstand de siste årene så Fiskeridirektoratet våren 2020 at den etablerte omregningsfaktoren på 6,7 kunne synes å være for høy. Dette medførte en bekymring over at kvantum rogn og dermed kvotefratrekket var underestimert, noe som øker sannsynligheten for overfiske av anbefalt kvote. Da dette ble oppdaget våren 2020 ble det sendt ut en bestilling til Fiskeridirektoratets regioner om å gjennomføre målinger ved landing av rognkjeks i 2020, dette for å kunne etablere en ny omregningsfaktor for dette produktet. Dette lot seg imidlertid ikke gjennomføre på grunn av koronaepidemien.

Problemstillingen ble så tatt opp i høringsnotatet vedr. regulering av fisket etter rognkjeks i 2021. For nærmere informasjon se sak 13/2020 Regulering av fisket etter rognkjeks i 2021 kapittel 5. I høringen ble det informert om at Fiskeridirektoratet ville vurdere å sette en administrativ faktor for sesongen 2021 i påvente av målinger og beregning av ny omregningsfaktor.

15. januar 2021 besluttet Fiskeridirektoratet å fastsette administrative omregningsfaktorer. Omregningsfaktoren for ukonservert rogn av rognkjeks ble endret fra 6,70 til 5,54. Det ble samtidig nødvendig å endre omregningsfaktoren for saltet og sukkersaltet rogn av rognkjeks fra 8,30 til 6,65 fordi faktoren for dette produktet avhenger av faktoren for ukonservert rogn.

Tabell 10: Oversikt over omregningsfaktorer

Tilstand	Utregning	Omregningsfaktor	
		Til 14.01.2021	Fra 14.01.21.
Rund til utilvirket	Dividert	6,7	5,54
Tilvirket til utilvirket	Multiplisert	130/105	130/105
Tilvirket til rund	Multiplisert	8,3	6,65
Utilvirket til rund	Multiplisert	6,7	5,54

Fiskeridirektoratet har gjennom sesongen gjennomført målinger ved rognkjekslandinger i Nordland og Troms. På grunn av pandemien ble det ikke gjort tilstrekkelig antall målinger for å ha et tilstrekkelig grunnlag for beregning av ny omregningsfaktor.

Fiskeridirektoratet har imidlertid registrert at ingen prøver fra landinger fangstet i Troms viser innblanding av rognkall, mens prøver av landinger fangstet lengre sør har innblanding av rognkall.

Grunnen til opprinnelig faktor på 6,7 var en antagelse om at det ble levert 50 % av hver av kjønnene (rognkall og rognkjeks). Fangster uten innblanding av rognkall vil gi en lavere omregningsfaktor enn fangster der det er innblanding av rognkall.

7 UNGDOMSFISKEORDNINGEN

Etter innføring av stoppdatoer 20. juni og 5. juli, ble ungdomsfiskeordningen avvirket i 2007. Etter anmodning fra Sametinget ble ungdomsfiskeordningen for rognkjeksfiske gjeninnført i 2010. Ordningen er etter dette videreført.

Tabell 11 viser hvor mange ungdommer som har benyttet seg av ungdomsfiskeordningen for rognkjeks i perioden 2011-2021.

Tabell 11: Antall deltagere og fangst av utilvirket rognkjeksrogn (kg) i ungdomsfiskeordningen i perioden 2011-2021

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ant. deltagere	3	-	1	0	1	-	2	2	2	7	2
Kvantum (kg)	188	-	209	0	209	-	530	960	577	518	404

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 15. oktober 2021.

Som tabellen viser er det generelt liten interesse for å delta i denne ordningen i fisket etter rognkjeks. I 2020 ser man imidlertid at 7 ungdommer deltok i denne ordningen. Alle leverte utilvirket rogn. Totaluttaket var imidlertid mindre enn kvoten til hver av ungdommene.

Ungdomsfiskeordningen i 2021 gjelder perioden 15. mai til og med 6. august. Til forskjell fra de andre artene som omfattes av denne ordningen, er fiskeperioden for rognkjeks satt til perioden 12. mai til og med 20. juni vest for 26°Ø, og perioden 12. mai til og med 5. juli i Finnmark øst for 26°Ø.

Innenfor ungdomsfiskeordningen kan det per fartøy og per person fiskes og landes et kvantum som tilsvarer inntil 600 kg utilvirket rognkjeksrogn. Videre må fartøyet være mindre enn 6 meter største lengde.

Dersom ungdomsfiskeordningen blir videreført i 2022 forutsettes det at den også inkluderer rognkjeks. Ungdomsfiskeordningen fastsettes av departementet, og er ikke til behandling i dette saksdokumentet.